૪૨૪૨

જોધપુરના રાજા કર્ણસીંહ-
જીના નાટકનાં ગાયનો.

બનાવનાર.

શા. પુરૂષોત્તમ ગીગાભાઇ.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

શા. દેવચંદ ફુલચંદ ઘોઘારી.

મુ૦ ભાવનગર.

અમદાવાદ.

પાનકોરને નાકે ઘાંચીની વાડીમાં

"એંગ્લો વર્નાકયુલર પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં"

નથુભાઈ રતનચંદે છાપ્યું.

સન ૧૮૮૯ સંવત ૧૯૪૫.

કીંમત ૦-૨-૦.

ઠે૦ ભાતની ગળીએ વેચનાર દેવચંદ ફુલચંદ ઘોઘારી.

ભાવનગર—ની કાપડ બજાર.

૪૨૪૨

જોધપુરના રાઠોડ કર્ણસિંહજીના
નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.

રામસિંગ—(બેમાર સ્થિતીમાં પલંગપર સુતા છે. પાસે તેમના કુંવર કર્ણસિંહજી પ્રધાન તેમના ભાઈ ભીમસિંહજી વૈદરાજ આદી ઉભા છે.)

(રાગ અફસોસકે આંખોસે દીખાઈ નહીં દેતા.)

અફસોસરે આ જીંદગી અકારી રે થઈ,
શરીરની શક્તિ તો તમામરે ગઈ. અફસોસ.

ચશ્મોનું ચૈતન તો તમામરે ગયું,
મન તણી વ્રતિ તો બદલાઈ ગઈ. અફસોસ.

કંપે છે ચરણ મારા ડગ ના દેવાય,
કર્ણ કેરી ઈંદ્રિતો શીથળરે થઈ. અફસોસ.

બે જારરે બહુછું હું ધીરજ ના ધરાય,
પ્રભુ ખેંચો દોરી મારી સહાયરે કરી. અફસોસ.

કર્ણસિંહ—(રાગ તુંને કુમલાજી અરવા, હો પીતા મોરા)

દીલે વ્યાકુળ થાઊં હો પીતા મોરા દીલે વ્યાકુળ થાઊં.
દયા સાગર દુખ આ દેખી દીલે વ્યાકુળ થાઉં. ટેક.
દેશો દેશથી વૈદ બોલાવું નામી ઔષધી લાવું,
જરની જરા નહીં ગરજ ધરાવું નિશ્ચે રાજ લુંટાવું.

ભીમસિંહજી—વંન વંન રજળી વેગેથી લાવું જલ્દી રોગ મટાવું.
પ્રધાન—તમારા દુખથી અમ સૌ દુખી જાણું નહીં કોઈ સુખી.

રામસિંહજી— રાગ નહી આગા.

અવસ્થા આ થઈ યારો, (૨) હવે નહી દીલ દુખ ધારો;
જગતના મોહ બંધન કારો, પ્રભુ કરો તેથી છુટકારો.
કર્યાછે ભોગ વિલાસો મેં, કીધા છે કૈક જગોમેં;
હવે શું ઔષધી આપો, પ્રભુ ભવ સિંધુથી તારો.

કર્ણસિંહ— (પોતાના પીતાનું ગાયન સાંભળીને)

(રાગ ગોપીચંદ.)

મુજ પીતા પ્રતાપી દયા ધરોરે દીન પૂતની. ટેક.
પ્યાર તજીને આપ પધારો કોણ વસીલો તાત;
ઉમર નાંની આપ વિચારો મરી ગઈ મુજ માતરે. મુજપીતા.
લાડ કોણ લડાવે મુજને કોણ શીખ દેનાર,
દુખી જન્મ થયોરે મારો પડયો શીરપેં ભારરે. મુજપીતા.
શિતળ છાંયા ચાલી જાશે તાપ તણો સહેનાર,
કેમ રહીશ વિયોગ પીતાજી બાળ સંગે ખેલનારરે. મુજપીતા.

પરણ્યો નથી પીતાજી કહુંછું થયો અભાગી જંન,
ત્યાગ કરોછો તમે માહરો મહેર ન આણો મંનરે. મુજવીતા.

રામસિંહજી—(પોતાના ભાઈ ભીમસિંહજીને કર્ણસિંહજીની ભલામણ આપે છે.)

રાગ સેનશાહુજી જાય આલમ.

પ્રણામ છે પ્યારા ભ્રાત તુંને, પ્રણામછે પ્યારા પુત્ર તુંને;
પ્રણામ કરૂં હું પરીવારને, આશિર્વાદ આપો મળી મુંને.
સદગુણી ભ્રાત તું ઘર કરણે, મુજ લઘુ બાળ છે તુજ શરણે;
જાળવજે બહુ કરીને જતંન, સ્નેહે શીખ આપજે સાચી તુંમંન.
પરણો પુત્રને પ્રીત ધરી, ખરૂં ક્ષત્રી બીજ નિહાળી કરી;
કરો આ ભુમીનું રક્ષણ સદા, યવનની આંચ ન લાગે કદા.

ભીમસિંહજી—[પોતાના ભાઈને જવાબ આપે છે.]

[રાગ સદર.]

તુજ સમ વીર આ અવની વીશે, પુન્યશાળી નહીં પ્રગટ થશે;
બહુ બાહુથી તેં રાખી ધરા, મથી થયા કૈક ખુવાર ખરા.
અગણીત ગુણો કર્યા હું પરે, નિશ્ચે નહીં વીસર્યા જાય ખરે;
ન પુત્રનીચિંતા ધરશો લગાર, રત્ન આ જાળવું તજો વિચાર.

રૂપાળીબા—(મોશાળથી આવેછે, અને પોતાનીસ્થીતી જોઈ કહેછે)

[રાગ]

પીતાજી આ પુત્રીને શું આશરો, જતાં પીતા અબળાની અર્જધરો;
પુત્રી આ પ્રેમેથી પાળી તમે, ના દુઃખની ખબર પડી મુજને.

હવે કેમ કાઢીશ દીન માહરા, નમાતુ હૈયાત પીતા માહરા;
લડાવશે લાડ હવે કાણુ મુને, ઝુરી મરૂં કારી જખમ મુજને.

રામસિંહજી—(પ્રભુનું સ્તવન કરે છે.)

[રાગ]

પ્રણમું હાથ જોડીને, હરી ઉતારો પારરે;
દીન જાણી ગ્રહો હાથ, ભક્ત નિજ જાણીને. પ્રણમું.
મતિ મારી નથી આંહી, આપ ધ્યાન પામું હું;
કર્યા હોય જે કુકર્મ, માફ માગું સ્વામી હું. પ્રણમું.

પ્રવેશ ૨ જો.

કર્ણસિંહજી—(પોતાના ગોરને પોતાના સારૂ કંન્યા શોધવાની ભલામણ કરે છે.)

[રાગ ઈંદ્રિસભા.]

શોધજો ક્ષત્રી જ્ઞાતી માંહી ફરી નીશ્ચે નારી,
રૂપ રંગ રાગ સર્વમાં જે હોય સારી;
જોવાં માત તાત આદીને મોશાળ મામા,
સર્વ વાતે શુદ્ધ બુદ્ધીવાળી હોય શામા.
બલિ ભણેલ રાગ રાગણીની જાણનારી,
સંગીત તાન ધારી પતીને સુખ આપનારી;
નહીં ક્રોધી નહીં લોભી ગુણ સુત પુરી,
ન નાદાન કાયર યુદ્ધમાં જે હોય શુરી.

મહેલ મુજને ઓપાવનાર લાવો પ્યારી,
ભલી ચતુર પુર સુઘડ હોય પ્યારી સારી.

ગોર સુખાનંદ—(જવાબ આપે છે.)

[રાગ તુંમ આએજો ચારો જવાન]

મને શીખ આપોને મહારાજ પૃથ્વિ ફરી ફરી પ્યારી મેળાવું. ગને૦
ખુશી દિલમારૂં નહીં શિખવિસારૂં લાવું સારીસ્ત્રીચતુર સુજાણ.પૃથ્વિ.
તમ કુટુંબનાં કામ લગનનાં ઘણાં કીધાંછે એવા મેં કામ. પૃથ્વિ.
જોડ મીલાવું નિશ્ચે કરી આવું, ખુશી થાશો પુરીછે મનેહામ. પૃથ્વિ.

પ્રવેશ ૩ જો.

સુંદરબા—(બુંદીકોટાના બગીચામાં ફરતાં દાસી પ્રતે કહેછે.)

[રાગ બીહાગ ગજલ.]

સજી અંગે શણગાર હું સખીય શું કરૂં. ટેક.
મોતીદાણા વેણી ચળકે ઝળકે વાળી નાક.
કપાળે કંકુની ભાળ છે વિના કંથ તે ધિક્કાર. સજીઅંગે.
આંખે અંજન આંજીને ધરૂં કૌસ્તુભના હાર,
લાજે ચંદ્ર મોરી કાંન્તિથી વિના કંથતે ધિક્કાર. સજીઅંગે.
કરે કંકણ ચુડી ગજરા મધુર નેપુર પાય,
વિના કંથ તે નહીં કામના કરૂં સુર હાય હાય. સજીઅંગે.
વરમાળા ના કર ધરી પેરા વિના પીયુ કંઠ,
એવો વક્ષ આપો શ્રીહરી જલ્દિ મેળાવો કંથ. સજીઅંગે. ૩

દાસીઓ— (સુંદરબાને ધીરજ આપે છે.)

[રાગ સાખી.]

અંબે કુંથ આપી કરે સાહ્ય સુંદરબા શીદ અકળાઓ. ટેક
સખી તુ શાણી છો અતી અંબા પુજ્જો પવિત્ર,
તેનું ફળ દેશે તુંને શુરો સ્વામી દેશે શીરછત્ર. સુંદરબા.
જાણીએ જોબન પુર છે જોઈએ સ્વામી સંયોગ,
નથીજ મન તુંજ કાંઈમાં ઈચ્છા ધારો ભોગવવાની ભોગ. સુંદરબા.
છે ચિંતા તમ તાતને મેળવવા તુજ જોડ,
માગાં કૈ પાછાં ફરેજેથી સ્વરૂપને ના લાગે ખોડ. સુંદરબા.
મળશે પતી મન માનતો સ્વરૂપ તમ સમજેહ,
વાર ન લાગે તે પછી સુખે સાંધજો પુરણુ સ્નેહ. શુંદરબા.

દાસીઓ— [રાગ તેરી માનીન્દ આલમમેં,]

તારી ચતુરાઇ જગ જાણે નહી કાંઈ દીલ દુખ આણે.
નહીં દુખમાં ગુમાવો દીન પ્રભુ દેશે શુરો સ્વામીન. તારી.
રૂપે રંભાછોરે શાણી થઈશ સ્વામીની પટરાણી,
મળે તુજ જોડ મનમાની નહી ગુણ રૂપમાં ખામી. તારી.
નથી આ કામ ઉતાવળનું મળે ફળ પ્યારી ધીરજનું,
થાઅરે શાંન્ત ચતુરાતું શીખામણ લે અમારી તું. તારી.
પીતાની પ્યારી પુત્રી છો પીતાનો પ્યાર પામી છો,
મેળવશે શુરવીર સ્વામી નહીં ચતુરાઈમાં ખામી. તારી.

સુંદરબા—[બાગમાં દેવીનું પુજન કરી રહ્યા બાદ સ્તુતી કરે છે.]

[રાગ. શાર્દુલ વિક્રીડીત છંદ.]

વિશ્વેશ્વરી જગવંદય ધન્ય જનની પુજુ પરમેશ્વરી.
શેવા મુજ સફળ કરો મન તણી આરાધુ અંબેસુરી.
ભકતોની ધરી પીડ આપ હૃદયે વારે ચડો દાસની,
કહાવો કષ્ટ નિવારીણી અસુરને શિક્ષાયમ પાશની.
નૌતમ નાર નવલ જોબન થઈ સ્વામી વિના સુખ નહીં,
આપો આપ સર્વગુણજ્ઞ પતિને પામિશ શાંન્તા સમી.
માહા માયા મુજ ગુણ રૂપ મળતો સંગ્રામ શુરો ચહું,
સત્યે સમ હરીશ્ચંદ્ર કર્ણરી કહું દીસે દયાળુ બહુ.
આશા આપ તણી આઈ ધરીને ધારી રહી ધીરને,
પુરો મનના કોડ જોડ જડીને ન્યાળું નણદી વીરને.

સુંદરબા—(પુજન કર્યા પછી દાસીઓ સાથે રાસડો લેછે.)

રાગ રાસડો.

શાયબો તે ચાલ્યો ચાકરીરે ઢોલાજી મનરોલ્યો,
શાયબા જાઓ માંછાંડી રંગ ઢોલાજી મનરોલ્યો.
ભોજન પીરસુ ભાવતાંરે ઢોલાજી મનરોલ્યો,
જમતા જાઓ માહારાજ રંગ ઢોલાજી મનરોલ્યો.
મુખવાસ'દણી મંનમાનતારે ઢોલાજી મનરોલ્યો,
મુખવાસ કરતાં જાઓ રંગ ઢોલાજી મનરોલ્યો.
પોઢણ ઢાળું ઢોલીઆરે ઢોલાજી મનરોલ્યો,
પોઢણુ કરતા જાઓ રંગ ઢોલાજી મનરોલ્યો.

ગોર સુખાનંદ—(સુંદરબાને છેટેથી જોઇને)

(રાગ લાવણી.)

શું નાર આ સુંદર ન્યાળું હું નજરે મારી,
શું વીધી બનાવ્યો હાઠ કૃતીતુજ ભારી.
અરે ઉરવશી કે રંભા છો તું સાચે,
નહીં ભુમી તણી ભામની વસે આકાશે.
ખરે કરણસીંહના કામ તણી આ કન્યા.
ખરૂં રત્ન મેળાવ્યું પ્રભુ મહેરકરીઆ;
શું ચંદ્ર ઉગ્યોકે ભાળુંછું હું મુખ તારૂ
તુજ રૂપ મનોહર જોઈ દીલખુશ મારૂં.

સુંદરબા—(ગોર પાસેથી કર્ણસિંહજીની છબી લઇને જુએ છે અને મુર્છીત થાયછે)

[રાગ ઠુંમરી જનમો જનમ ગુન માનુગી તોરા]

મન હરી લઇને મુંન્ય ના રહીએ થનારા શીરના સ્વામી મારા. મન.
પાળું પ્રતીજ્ઞા તમે નામ લોતો વૃથા ગાળું હું જન્મ કુંવારા. મન.
કરી લીધા મુજ મનથી મારા ન્યારાં નહીં હવે અમ તમ પ્યારા. મન.
વિરહ વ્યાપ્યો નાથને નિર્ખી મનના પુરો મનોરથ મારા. મન

દાસી. (એકદમ કર્ણસિંહજીને પોતાના પતી માને છે જેથી સમજાવે છે.)

[રાગ ચંદર મુખ સુંદર તન સુન તું એ પરી]

સુંદર મુખ સુંદર તન સુણતુરે જરી;
મન હરણ નામ કરણ માનું કેશરી. સુંદર.
કરીએ ના પ્રિતી પ્યારી મન વિચારીએ.

પિતાજીના કરે પછીથી દુઃખ પામીએ;
તોલ કરે તરતને પ્રવાશી માંનીએ;
તંનથી મંનથી ધંનથી, આપ્યો પ્રાણ વિસરી બાન થઈ
અજાણ વિચારોને જરી. સુંદરમુખ.

પ્રવેશ ૪ થો.

બારોટ— (કચેરીમાં કવિત બોલે છે)

કવિત.

સિંહાસન જબ ચડે દેવકું દુંદભીતબ દીની,
ચડે સુર વૈમાન પુષ્પ વૃદ્ધિ તબ કીની.
દયા કરી સૌ દેવ આશિશ અદકી દીની,
સર્વ સુરકી સાથ કૃપાદાંન સલીની.
અસુર હણુન ઊતપંન હવો પૃથ્વિ ભાર ઊતારહી,
વૃંદ માગં રક્ષન કરન ગૌ બ્રામણ તીપાળહી.
સુર્ય વંશી રાઠોડકી અડકમે પ્રગટ હોઈ,
મેરૂકી મિશાલે તું જંગલમેં જનાયો હે.
રૂપ રંગ કામ જેસો શુરવીર રામ જેસો,
બાબેક ઓર બિધ્યામે પ્રબીણુ પીછાંયોહૈ.
પ્રજા સબ ધરત પ્રિત જાનત સબ રાજ રીત.
વેરીકુ કે વૃંદ બીચ મેઘરૂપ માન્યો હૈ,
કહત હે તુલજારામ ગુન કે પીછાન ધામ,

સુર્યવંશી સિંહાસન પેં સિંહરૂપ છાયો હૈ.
કર્ણુસિંહ કિર્તી તોરી સુની જબ કાનન પેં,
ઇંદ્રકુ બીચાર હોત કોન ભયો ભુમી પેં.
પાંડવો કે ભ્રાત કરન દાનેશ્વરી દુઃખ હરન,
કોન ભયો કરનકુ જો બીચાર હોત ઉરપેં.
સત્યકુ ચહત જેહી વિધન ટેક ધરત તેહી,
હરીશ્ચંદ્ર હુવો દુજો અવનીમેં આઈ કે.
કહત હે તુળજારામ કવીકે વિશ્રામ ધામ,
પુર્ણુ ભાગ્ય પ્રગટ ભયે જોધપુરી જનકે.

ફુલકુંવર—(નાયકા કચેરીમાં આવી ગાય છે.)

[રાગ કેરબો છોરેરાની કે.]

મોરે દીલજાની [૨] પ્યાર લગા કે કયું છોડ ચલે. મોરે.
ઝુરે પ્યારી તુમ વિયોગે લે તન સાર હમારી,
નીંદ ન આવે અંન ન ભાવે જખમ હે દીલકારી. મોરે.

ગાયન. [રાગ હજારો મેરે કાનકે મોતી.]

મોહન તેરી રાહમેં જોતી રાહ જોતી. ટેક.
દ્વાર ખડી ખડી સુકા ગઈમેં પ્યારી પિયાબી નરોતા. મોહન
ચુકુ કીએેજો પ્રિતજકીની એેસી ખબરજો હોતી. મોહન

ગોર સુખાનંદ—(હાડા કુંવરીનું સગપણ કરી આવ્યાથી કર્ણુસિંહજી પાસે વર્ણન કરે છે.)

રાગ.

ગૌર ગાત્ર ચપલ નેન માનુની મદન મોહની;
જોબન મદથી ઝુરતી એ ચાલ ચાલે હસ્તની. ગૌર.

કનક કળશ ઉર ઓપે ગ્રીવાગણું કપોતની;
મુખ ચંદ્ર સરીખડુ ન ભાળી એવી બામની. ગૌર.

દંત જાણું દાડમ કુળી ઉદર ત્રીવલી પડી;
અધુર મધુર છે પ્રવાળ નમુન વિધીએ ધડી. ગૌર.

ભ્રગુટી ધનુષ કમાન કોકીલ કંઠ કામની;
આનંદ કંદ સુંદરી ભદ્રામળી સુભાગ્યાની. ગૌર.

બારોટ—(કંન્યાનું વર્ણન કર્ણસિંહજીની ફરમાશથી કરે છે.

કવિત.

પતલીહે પરી જેસી ઉર્વસી માન એસી;
બીજલીકે એગજેસી ચાલ ચાંદ્રમાની હે.
ચંદ્રકોહે તેજ જેસો મુખકો પ્રકાશ એસો;
શીરનકે બાલકૃશ્ન સર્પણી સમાની હે.
નેત્રકો હી ચમકાર નેપુરકો ધમકાર;
ચાલે, હંસ ચાલ રૂપે અગ્ની જવાળ જાની હે
કહેત તુળજારામ યુધમેં અધીક હામ;
સુંદર હે નામ સુંદર ગુનમેં સમાની હે.

અંક ૧ લો સમાપ્ત.

अंक २ जो.

પ્રવેશ ૧ લો.

રહીમ—(પાદશાહની કચેરીમાં બાતમી લઈ આવેછે.)

[રાગ ઈંદ્રસભા.]

મામા મંનથી કહું લીધી દીલીની લાજ,
કરણુસિંહ કામની બનીછે શીરતાજ,

પાદશાહ—કોણુ છો કરણુસિંહ કોણુ તેનો તાત:
નામ શું છે સુંદરીનું જલ્દી કહો વાત.

રહીમ—જોધપુર રાજવી કરણુસિંહ નામ;
લાડા કેરી પુત્રી પામ્યો સુંદર છે નામ.

પાશાહ—શું એ બોલે સુંદરી કહો મુને વૃત્તાંત;
દેર ના લગાડવીરે દીલ માંહી ભ્રાત.

રહીમ—બોલે બહુ બળ કરીએ ચિતમાં ચાહી,
દુલાઉ પાવશેરકી કટારીસે બાદશાહ;
પ્રસિદ્ધ બોલે પુરમાં છે શહેરમાં સહી,
અપમાન પામ્યા લોકમાં મામા કહુ સહી.

કાજી—હુકમ જો કરો હજુર મારી કરૂં ચુર;
ઈલમમાં પ્રવીણ છું હું ખલક માંહી પુર.

પાદશાહ—નિશ્ચે નાર લાવું એ કરોડ વેઠી કષ્ટ,
ખ્વાર ખલ્કમાં કરૂં સૌ જન જાણે સ્પષ્ટ.

પ્રવેશ ૨ જો.

સુંદરબા—(પોતાના સ્વામી પ્રતે સ્નેહમાં વાત ચીત કરે છે.)

(રાગ.)

પ્યારા હો ભરથાર મારા પ્યારા હો ભરથાર,

રહો સદા મુજ પાસ ઓ પ્યારા;
પ્રિતે રહો નીશદીન મુજ પાસે. પ્યારા.

પલક દુર રહો છો પ્યારા છુરી મરૂં હું હાથથી મારા
છો તમે મારા જીવન હારા. પ્યારા.

તંન મંન ધંન સૌ તમપર વારૂં;
નીશદીન પલ છીન કેમ વીસારૂં. પ્યારા.

કર્ણસિંહ—(ઉતર આપે છે.)

રાગ ગીતી.

તારૂણી તુજથી તૃપમિ પામ્યો પ્યારી વિવેકી તું નારી;
અસલ ભાર મેં વામ્યો જન્મ સફળ મુજ ગણું સુખદાઈ.

શશિ વદની ચતુરાઈ તારી સારી ગુણ અહો ભારી,
મદન મનોહર વનીતા ગામ સુ કોમળ કાંન્તિ અજબ સારી.

ગુણ ગાઉ શું તારા મૃગલોચની શું મધુરતા તારી;
હૃદય રંજન તંન શ્રમ કષ્ટો નિવારે તું નારી.

સુંદરબા—(પોતાના સ્વામીને જવાબ આપે છે,)

(રાગ ઠુંમરી જગાબઈહારીરે).

અહો હું જાઉં વારીરે અહો હું જાઊં વારીરે;
હુંછુ દાસી તમારીયે. અહો.
રહો મારા પ્યારા છો આંખોના તારા છો;
પ્રેમથી માનીલ્યો મને પ્યારીરે. અહો.

સુંદરબા— રાગ આશાગોડી.

રજા માગુ હું પિયર જવાની, પિયુ રજા માગું હુંપિયરજવાની.
ઘણા દીવસથી પત્ર લખે પીતા, ઉદાસ રહે દીલ જનની. પીયુ.
મારો વિચાર ક્ષત્રીના કુળનો, માટે ઇચ્છા મુજ મંનની; પીયુ.
વયોગ વિખંજ મારો, દાસી પ્યાસી છે પ્રિતમ દીલની. પીયુ.
નમીએ ન્યારા થાઓછો પ્યારા, પ્રતી વર્ષ માનું હું પળની; પીયુ.

કરણુંસિંહ—(ઉતર આપે છે.)

રાગ દિંડી.

વદો આમ શું વિના નારી,
રહો પાસ સદા તમે ધીર ધારી;
પલક પાસથી ન કરૂં તુજને ન્યારી,
તુજ રંગમાં રમુછું પ્યારી મારી.
પ્રગટ પ્રેમનો અંકુર તું કરીને,
ન નિરાશ નારી કરીએ પીયુને;
વીયોગ તારો વિષમ મુને લાગે,
જોઈ મુખ તુજ ભુખ સર્વ ભાંગે.

સુંદરબા—[પોતાના સ્વામીને નિરાસ થએલ જોઈ કહે છે.]

રાગ દક્ષણી રાહ.

પરવાઈ ના ધરૂં પિયરની પ્રભુરે,
પામો કષ્ટ નથી હું ભ્રષ્ટ સમજુ સ્પષ્ટ થાઓ અદ્રશ્ય;
દુખ પામો અતીરે. પરવાઈ ના ધરૂં.

રહી શેવા કરૂં પ્રાણના પતીરે,
ધારૂં ધીર, નણુદી વીર, નયને નીર ધરો ન પીડ;
રહીશ પ્રાણ પતીરે. પરવાઈ ના ધરૂં.

પ્રવેશ ૩ જો.

પાદશાહના સરદારો—[સુંદરબા પીયર જવાની વાત સાંભળી રસ્તો રોકી બેઠા છે. અને જાસુસ ખબર આપવાથી તૈયાર થઈ માર્ગ રોકવા જાય છે.]
ચલો ચલો ચલો રે જંગીઓ ચલો,
કર્ણસિંહ કે જનાને પર કીજીએ હલ્લો. ટેક.

૧ સરદાર—તન ખાઊં પાંચસેંર હકા બહુ બાહાદુર કે લાઉં,
દુષ્મન આવે ઈસ તર્ફસેં જંગલમેં ધુસ જાઉં. ચાલો.

૨ સરદાર—ક્યા કામ હે સબ લોગુકા લડું એકલા જાન,
બેસ્ત એસી કર લડાઈ માંન વાન સુલતાન. ચલો.

૩ સરદાર—ખોટી સબકી પતરાજી હે દેખો એહ જવાન,

સુરત દેખો ખુબ નવાઈ દુસરેકા નહી કામ. ચલો.

૪ **સરદાર**—સબમેં બાહાદુર મેં બડાહું પાડું કીલ્લા તોડ,
કયા તાકાદ રજપુતોકી દો ભાઈઓકી જોડ. ચલો.

સુંદરબા—[પાદશાહનું લસ્કર પોતાને લઇ જવા આડું ઉભુ છે અને પોતાના સરદાર થોડા છે માટે લડાઈ કરી મરવા ના પાડે છે.]

રાગ ગજલ.

બહાદુર રાજપુત્ર સોચના ધરો લગાર,
ના ધરો લગારરે વખત વિચારો સાર. બાહાદુર.

સબળ લસ્કર શાહનું નહીં પમાય પાર;
લડાઈથી ના જીતીએ નર્મ માંહી સાર. બાહાદુર.

હત્યા ધરૂં હું ઉપરે નહી કદી થનાર,
કદાપી કામ જો સરે પણ આશ નહીં લગાર. બહાદુર.

પ્રતાપ—(સુંદરબાના આવાં વચનથી પોતે કહે છે.)

રાગ. ક્ષત્રીકલંક.

અરે આ શું માત બોલો વાત શું ક્ષત્રી સુત સોંપી દેશેરે,
ખાઈ જોધપુર રાજનું અંન કેમ એવાં વેણુ સેશેરે. ટેક.

હોએ કેશરી જો હસ્તી વૃંદે એક, શું ક્ષત્રી;
તેતો પાળશે પોતા તણી ટેક. કેમ એવાં.

અગ્ની નાનો ગણી કરે કોઈ આળ, શું ક્ષત્રી;
મોટી ગંજીમાં પ્રગટે તે જ્વાળ, કેમ એવાં.

જોઈ યુદ્ધ તણો આ બનાવ, શું ક્ષત્રી.
થઈ કાયર ભરીએ પાછો પાય. કેમ એવાં.
અમો શું બતાવીએ જઈ મુખ; શું ક્ષત્રી.
માતા સ્વર્ગમાં પામશું સુખ. કેમ એવાં.
ફર્યો રણથી તે નહીં રજપુત; શું ક્ષત્રી.
નહીં શુદ્ધ ક્ષત્રી તણો તે સુત. કેમ એવાં.
આપો હુકમ તરત આ વાર; શું ક્ષત્રી.
ચાલે લઈ જતાં શ્રોણીતની ધાર. કેમ એવાં.

સુંદરબા—(પોતાના સરદાર પ્રતાપસિંહનો જુસ્સો જોઈ કહેછે.)

રાગ વઈધરભી.

શું ક્ષત્રીનો એ ધર્મ છે નહીં ખોટું લગાર.
તમ સમ છે મુજ રક્ષણે નથી કોઈનો ભાર. શુરા.
જો લડાઈ જંગ આદરો મરો પ્રથમ હું જાણુ;
એક હું સ્ત્રીને કારણે મોટી કરાવું હાંણ શુરા.
કહે જો પતીને ઘણાયથી બનેલા સમાચાર;
પચીસ જીવને કારણે મરૂં એકલી સાર. શુરા.

સુંદરબા-(લડાઈ થતાં પોતાના સરદારો મરાઈ ગયા તેને જોઈને)

(રાગ મુજે તુમ છોડકે યારો કહાંકો રૂઠ જાતે હો.)

સુણો મુજ સુની સરદારો ગયા વીણુ નહીં હવે આરો;
હવે ધીક ધીક જન્મારો પિયરનો પંથ હલારો. ટેક.
છોડી આ શબ મે ક્ષત્રીનાં હલારી સંગ જઉ તેના;

અરે હું એક સ્ત્રી સારૂ મકાયા ધીરે કેમ ધારૂં. સુણોમુજ.
અરે સ્ત્રીબાળ તેઓનાં થશે હેરાન દુનીઆમાં;
દેશે સૌ શ્રાપરે મુજને દૈવે દીધું દુખ દહન મુંને, સુણોમુંજ.
રેતમે રાજ ભક્ત સાચા મરણ લગીના હઠયા પાછા;
અરે યવની આ શુરવીરો સાચવજે પ્યાર ધરી પુરો. સુણોમુજ.

સુંદરબા— (દીલી પતી સાથે જતાં જતાં કહે છે.)

(રાગ પીયુને તજાવનાર વેરી અલંકાર.)

શીદ પ્રભુ જન્મ આપ્યો ક્ષત્રી કુળમાં;
ઉછેરીને દાગ દીધો માત તાતને;
જાઉ છું જરૂર મુજ ભુમી તજીને;
પ્રણામ પ્રથમ મારી પવીત્ર ભુમીને. સુદ.
પ્રણામ છે માત તાત શીદ આપ્યો જન્મ;
પ્રેમે પરણાવી જોઈ શુગેરે સ્વામીન;
સુખ ના લખ્યું નસીબે કેમ ભોગવાય. સુદ.
સેવના ના કરી પીયુ રમ્યા નહીં રંગ,
આપને સુખેમેં પાડયો રંગમાંહી ભંગ;
વિજોગ વિકટ થાશે મારોરે સ્વામીન;
થર થર કંપે છે શરીર મારૂંરે, સીદ.

પ્રવેશ ૪ થો.

સુંદરબા. (દીલીમાં પાદશાહે ઉતારો આપ્યો છે ત્યાં પાદશાહ આવતાં વિનતી કરેછે.

[રાગ રામ કેમ આવ્યા નહીં હું બીઇ મરૂંછું એકલી).

શાહ સુણો તમે વીનતી અબળાને ના સતાવીએ;
કેદી થઈ છું કારમી બીતી નહીં પમાડીએ. શાહ સુણો.
ખુદા સારી ખલ્કના પીતા ગણાઓ આપ;
ગતી નહીં પર લોકમાં લાગે અતીશે પાપ. શાહ સુણો.
ક્ષત્રીઆણી નહીં છોડશે જીવતા સુધી સત્ય,
અધમ કૃતમાં આગળે શાહોએ ખોઈ પત્ય. શાહ સુણો.

પાદશાહ—(સુંદરબાની આ વાત સાંભળતાં કહેછે.)

(રાગ ગજલ ખુશીસેં કાટ લે દીલદાર ગરદન.)

ખુશીથી મોજ કર દીલદાર હરદંમ;
હાજરછું હજુરમાં તૈયાર હરદંમ. ખુશીથી;
સુંદર તારી મુરત સારી.
અરજ ઉરમાં ન મારી પ્યારી હરદંમ. ખુશીથી.
વદન તારૂં આ દેખી મનોહર.
પ્રસન કર મંન મારૂં પ્યારી હરદંમ. ખુશીથી.

દાસી—(સુંદરબાએ પાદશાહને છેતરવા આધીન થવા કહ્યું તેથી દાસીને તેનાપર ધીક્કાર આવ્યો ને સ્વગત કહેછે)

(રાગ હાલ સુન એ શનમ પરી રાત ગઇ સીતમ ગીરી.)

ધીક્કારછે સ્ત્રી મંનને ધીક્કારછે સ્ત્રીજનને. ટેક.
પતીનો પ્યાર વીસરી કુકર્મમાં વૃતિ ધરી;
ધીક્કારછે તુજ જંનની તું ક્ષત્રી કુળ નીકંદની. ધીક્કાર.
પતી જરૂર આવશે;

ન ધારી ધીર પાપણી પતીત ખોઈ આપણી. ધીક્કાર.
કરણસિંહ કેશરી પતીત પાને તું પડી;
તે જાહને સંહારશે કાં આપ પ્રાણ ત્યાગશે. ધીક્કાર.

સુંદરબા (પાદશાહ પર કટારી લઈ ચડી બેસેછે ત્યારે તેને કહેછે)

(રાગ શીક્ષા માનતુ)

મુરખ માનતું માન મુરખ માનતું માન મુરખ માનતું માન મુરખ માનતું
કેમ ભુલ્યોતું ભાન કર મારૂં અપમાન જોને ધરીને ધ્યાન ઉંડુ વિચારી જ્ઞાન
માટે ધર કાંઈ સાન કરે પ્રીતીનું તું પાન નહીં મુકું હું માન મુરખ માનતું

પાદશાહ—(છુટવા મહેનત કર્યા છતાં છુટી શક્યો નહીં ત્યારે માફ માગે છે.)

રાગ ભૈરવીની ગજલ.

છોડી દેવે શાણી તુંરે ભ્રમથી ભુલ્યોજ હું;
અજ્ઞાત આવું નહી કરૂં તુજ શીખ દીલમાં ધરૂં. ટેક.
પરીક્ષા તારી પારખી શુરવીર તું તથા સખી,
ખરે કરે તું બોલજે નહીં અસત્ય વાતતે. છોડી દેને.
ખરૂંજ રત્ન રાજમાં શુરીજ ક્ષત્રી નારમાં,
યુધ સ્વદેહ તાહરો પાળેજ ધર્મ તું ખરો. છોડી દેને.
કટાર દેખી કંપુંછું દયાથી દુર રાખ તું,
પ્રીતે બનાવું બેન હું નધાર ધાસ્તી મંન તું. છોડી દેને

સુંદરબા— રાગ.

ના ધારૂંરે પતીત તારી પાપી જાતની,
જે ઉગારે જીવતાનો દેશીક્ષા ધાતની. ના ધારૂંરે.

મા બેન ક્રોધી મનથી ફરે કદી મતી,
વિચારજે વચન તુજ ના ફરે નકી. ના ધારૂં રે.

પાદશાહ— રાગ સદર.

અપરાધ મારો માવડી ખરે ક્ષમા કરો,
દયાળુ દીલ આપછો અરજ ઉર ધરો. અપરાધ.
રે પુત્રી આણુ દીલમાં વિશ્વાસ મુજનો,
ના ફરૂં નમેરી થઈ ઉપકાર ગુણનો. અપરાધ.
પીતા વળાવે પુત્રીને પીયુ તણે અવાસ,
દઈ સવારે દાયજો પોચાડું પીયુ પાસ. અપરાધ.

સુંદરબા— રાગ સદર.

પામી હું વિશ્વાસ પીતા છોડું આપને,
ફરીશ જો ફરેબ દઈ તો હામછે મુને. પામીહું.
બોલરે તું દીલ્લીશાહ ચિતમાંથી ચાહી,
પાવશેર કટારીમાં દુલાઈ બાદશાહી. પામીહું.

પ્રવેશ ૫ મો.

સુંદરબા—(પાદશાહને નમાવ્યો એટલે ગુસ્સે થઈ તેને જેલમાં કેદ, કરેલ છે ત્યાં કહે છે.)

[રાગ હાય હાય હએરાની]

હાય હાય હએરાની આજ થઈ આંહી પ્રીતમને ખબર નાંહી,
હાય હાય પ્રીતમથી જુદી પડાવી પ્રીતમને ખબરજ નાંહી;

પ્રીતમે ના કહી પિયર જવાનીજી કરમે લીધી ત્યાંહી,
આખરે હું કયાં અહીં ફસાઈ પ્રીતમને ખબરજ નાંહી;
કયાં છે મહેલ મારો સૌ પરવારી ક્યાં ભુમી રહી સુખદાઈ.
જાણુરે જીંદગી મારી આકારી પ્રીતમને ખબરજ નાંહી,
હાય હાય સરદારો છે ગયા કયાંઈ જીવન તો છે દુખદાઈ;
હાય હાય હું પીયર જતાં પસ્તાઈ પ્રીતમને ખબરજ નાંહી.

સુંદરબા—(માલણથી મળીને પોતાના પતીપર જોધપુર કાગળ લખે છે તે)

[રાગ ગુલે ગુલજારના જોરાનાઇ]

ઝુરૂં ભરથાર અરે અહીં આવી કયાં દીલે થઈ દૂખીઆરી ઝુરૂં.
શુરવીરો સહુ મારીને મુને લાવ્યો અહીં દીલીપતી શાહ,
મુઠી ભર માણુસ શું કરે જ્યાં ફોજ હતીરે હજાર;
બતાવી ક્ષત્રીએ બહુ ચતુરાઈ કયાં. દીલે થઈ.
જોખમમાં નવ નાંખશો પીયુ આપનો પ્રાણ અમુલ્યજ તુલ્ય,
હું જેવી પીયુ હજાર મળશે ચીતમાં લેજો ચતુર;
અરજ ઉરમાં જો મારી કયાં. દીલે થઈ.
ચોકી રાખી છે ચોંપથી નવ પક્ષી પેશી શકાય,
બીક બહુ છે આપની શાહ થડકે નીંદ્રા મોઝાર;
તમારી બીક બહુ રહે દીલ બારી કયાં. દીલે હવે.
પતીવ્રત નહીં મુકુ હું પીયુ પ્રાણ જાએ તો શું થાય,
કલંકીત નહીં કરૂં આપને ભુલવે જો ભ્રમાય;
રહીશ હું ધીરજ બહુ ધારી કયાં. દીલે હવે.

નિશ્ચે નારી સુંદર ન્યાળી લગ્ન કરો મુજ દીલ વિશ્રામ,
મુજની આશા છોડીને સુખે રાજ કરો મુજ સ્યામ;
જખમ નવ લેખશો કારી   કયાં. દીસે હવે.

સુંદરબા—(પત્ર માલણને આપે છે અને ભલામણ દે છે.)

[રાગ કંથ બીન ચલી એકલી મેરી જાન.]

માલણ મનની માનેલ બેન કરો કામ ધરીને હામ. માલણ.
જો કોઇ જાણે અવર જંન હાંણુ થાય પલમાંય,
જાય જોધપુર જન જે કયાંઈ પ્રગટ નવ થાય; માલણ.
ગુપ્ત અનુચર ગ્રહ વીશે ફરે ચોકશી માટ,
ઝડપ ન લાગે શાણીરે રાખ શીરને સાટ; માલણ.
ચતુર નારી આપ છો નહી શીખામણ યોગ્ય,
પ્રભુ રાખું મુજ તુજ વચે શુભ તુજ સંયોગ્ય. માલણ.

માલણ— (પત્ર લઈ સુંદરબાને ધીરજ આપે છે.)

[રાગ કાલીંગડો.]

ચીંતા દુર કરો ઉરથી મુજ બાઈ પત્ર આ હું પ્રાણ સમો માનુંરેજી
જાણો જન જે વિશ્વાસી હશે બાઈ જોધપુર જલ્દી નિશ્ચે જાયરે;
પ્રીત પાદશાહની કુંવરે બાઈ નામ લેતા મારૂં કોઈ જંનરેજી,
હરેક કામ હોયરે, બતાવજોરે બાઇ જુદાઈ ના જાણું મુજ મનરેજી.

અંક ૨ સમાપ્ત.

अंक ३ जो.

પ્રવેશ ૧ લો.

કર્ણસિંહ—(દીલીથી ખેપીઓ પત્ર લઈ આવ્યો તેને પુછે છે.)

(રાગ દીલ બશર કોદે કે અબ બોલાઈ એ.)

આવીએ વીદેશી જન આવીએ,
કોનોછે આ પત્ર ક્યાંથી લાવીએ;

ખેપીઓ—દીલીનો આ પત્ર દીલીમાં લાવીએ.
જાઈએરે હજરત સલામત જાઇએ આવીએ.

કર્ણસિંહ—ચિંન્તા ના ધરો ચીત ફીકર ના રાખીએ,
નથી દીલીનું રાજ તન સુખ પાઇએ.

ખેપીઓ—આપીએ હજરત રાજા આપીએ,
પત્ર પોચ્યાની પોચ તો દેલાઈએ;

કર્ણસિંહ—(પત્ર વાંચી બીનાથી માહેતગાર થઈ જુસ્સામાં.)

(રાગ)

કરણસીંહ મુજ નામ ખરૂં જો પ્યારી મેલાવું શાહ સંહારી,
દુખી હશે દીલદાર એ મારી બાહાદુરી છો મુજ પ્યારી નારી ક૦
સુંદર શું ગુણ વખાણું સુંદર વીન આ સદન અકારૂં,
સુંદર સારૂ સહીશ આકળો લડું લડાઈ જીતું કદી હારૂં. ક૦
સુંદર વીન આ રાજ સુનું છે પલક ન પામું વિશ્રાંતી વીના તું,
પ્રભુ મેળવશે દીલ ભર મારી શાંતિ હું પામીશ પ્યારી નારી. ક૦

(રાગ મુજે તુમ છોડકર મારો.)

પડી મુજ પ્યારીપર હાથે દુખી કીધો દઈને દુખ માથે. ટેક.
અરે આધાર મુજ મનની વળી વિશ્રાંતી મુજ તનની,

પડી તું હાથ પાપી જંનની થઈ પારાવારતો ગમની- પડી.
અરે મુજ રત્ન ગયું ઉડી ખોળું કદી ના જડે ધુંડી.
રેહતી હોંશ મંન અટકી મળે નહીં જો મરૂ ભટકી. પડી.
અરે તુજ ગુણ શું ગાઉ તજીને રાજ જંગલ જાઉ. પડી.
પ્રભુ તોડી પ્રેમની દોરી તજી મને કયાં વસી મોરી. પડી.
જાણું જીવન ધીક હવે પ્રીયા જો સંગ તું નમળે,
ગાળું હું જન્મ તુજ રંગમાં મરીશ તુજ માટરે જંગમાં. પડી.
કર્ણસિંહ—(દીલી જતાં પોતાની ઈષ્ટ દેવીનું સ્તવન કરે છે)

રાગ.

ધીર રખો ધારી, દયાળુ દેવી, સાહ્ય કરો મારી;
આ વજ્રપાતે આ શું કીધી, દુખ દીધું ભારી. દયાળુ.
સાહ્ય તું કરજે સેવક જાણી, પીડ હરો મારી. દયાળુ.
જંખે જાતાં જય તું દેજે સાહ્ય માગુ તારી. દયાળુ.
કર્ણસિંહ—(મહેલમાંથી છાના જવા ધારે છે દરમીયાન ભીમસિંહજી ચોકીએ સુતાછે તેં જાગી ઉઠતાં તેને ખરી હકીકત કહેવી પડે છે)

(રાગ હાલ સુનએ સનમ પરી)

પીતાજી કેર ના કરો મુજ અર્જ દીલમાં ધરો.
વખતના વિશ્રાંન્તીનો થયો જુલમ શાહજો. પીતા.
દીલીપતિ દગો દઈ. મુજ પ્યારીને ગયો લઈ.
મુજ સુખ સૌ તેણે હર્યું ઉદાસ દીલરે કર્યું પીતા.
ખરૂં જો ક્ષત્રી બીજછું જઈ શાહને સહારૂં હું

મુજ પ્યારીનેરે પામું હું કાં આપ પ્રૌણ ત્યાગુ હું પીતા.
અરજ મારી ઉરલ્યો દયાથી શીખ આપદયો.
હું વેરી વંદ વીખેરીને સત્વર લાવું પ્યારીને. પીતાં.

ભીમસિંહજી—(કર્ણસિંહજીની હકીકત સાંભળી આપે છે.)

(રાગ **વીમળા નવ કરશો ઉચ્ચાટ કે** વેલા **આવશું**રે.)

ચીંન્તા દુર કરોરે શાણા ધીરજ ધારીનેરે. ટેક.
કામ પડે ત્યાં વૃદ્ધ મનુષ્યનું વિકટ દીલની વાત કહુંછું;
સ્નેહથી તું સંગ મને લે પુત્ર તુંરે. ચીંતા.
પળ નહીં પુલ હું દુર કરુંરે રત્ન તણું કરું જત્ન ઘણુંરે;
એક તણું નહીં કામ રક્ષણે લે મનેરે. ચીંન્તા.
કદીક વિપત્તી આવી પડે ત્યાં કોણ ઉગારે પરાઈ ભુમી જ્યાં,
રહું હું સંગ મરું તુ સારુ જંગમાંરે, ચીંન્તા.

પ્રવેશ ૨ જો.

સુંદરબા—(કેદખાનામાં અફસોસ કરે છે.)

(રાગ **હીજરે શનમમેં જીંદગી દુશવાર હોગઈ.**)

ચિન્તા સુકાઈ ગઈ વિયોગ દીલ જાંની.
પ્યાર સંભારી પ્રાણનો દીલ ઝુરીને હારી. ચિંન્તા.
કરું જો આપઘાત હું પામુ કષ્ટ જન્મ સાત,
શું કરે પાપી પાદશાહ પણ લાજે મારી જાત;
કષ્ટ પામું હું કંથ વીન વિયોગ દીલ જાની. પ્યાર.

વચન મુજથી ઝાલીને લાવ્યો શાહ આંહી;
શુરી થઇ હું સુદરી બતાવી મેં ચતુરાઈ,
ફુલાવી સારી બાદશાહી વિયોગ દીલ જાની. પ્યાર.

સુંદરબા—કર્ણસિંહ કેદખાનામાં આવ્યા ત્યારે બાઝી પડે છે.

(રાગ રસીલી તારી સુરત દેખી.)

પ્રાણ આધાર મુખ મનોહર દખીને આનંદ પામુંછું પ્યારા. પ્રા૦
પીયુ મરત હું આંહીજ આપે પુર્વે જન્મનાં કીધેલ પાપે.
દુખી થયા હું દુખણી સારૂ પ્યારા છો તમે મારા જીવન હારા. પ્રા.

કર્ણસિંહ—(સુંદરબાને કહે છે.)

રાગ સિંહાનો કનરો

શશી વદની શું બોલો છો પ્યારી તુમ વીન રાજકાજ દુખદાઈ. શશી.
શ્રવણ સુણી જબ સ્થીતી આ તારી,
દુખી દશા શું હું વર્ણવું મારી. શશી.
ખાન પાન થ્યા વેરી વિલાસો તુજ,
વિન ફરતા હુ નવગ્રહમાં ઉદાસ. શશી.
ચતુરાઈએ પ્રિયા મન હર્યું મારૂં તુજ;
વીન ગણુતો હું જીવન અકારૂ. શશી.

સુંદરબા—(પ્રેમના આ વેશમાં વડીલ ભીમસિંહજી પાસે ઉભા છે છતાં અમર્યાદ વરત્યાં એટલે માફ માગે છે.)

રાગ (હાલ સુનએ સનમપરી.)

વડીસ માફ માગું હું ન મર્મ રાખ્યો મેં કહું. ટેક.
મર્યાદ ના ધરીજ મેં અપમાન આપ્યું આજ મેં;

હું ભાન ભલી વ્યાકુળી બહુ દીને પિયુને મળી. વડીલ.
અગાધ કષ્ટમાં પડી હવે મોક્ષની બારી જડી,
શું આ સ્વપ્ન કે સાચી ઘડી પિયુ ગોદમાં થઈ છું ખડી.

ભીમસિંહજી—(સુંદરબાને દીલાસો આપે છે.)

રાગ સોરઠ ગજલ.

ન ધાર પુત્રી શર્મ તું સંકટ સમો સમજુછું હું;
તુજ મંન ખુલું મુકીને પ્રસંનથા પીયુ ભેટીને. ન ધાર.
ઘણા દીનો વિયોગ છે દૈવે મેળાવ્યો જોગ છે;
જ્યાં કાળ મુખ ત્યાં શર્મ શી ધરો શર્મ સ્વગ્રહમાં વશી. ન ધાર.
ધન્ય હાડા પુત્રી હામને શિયળ રાખ્યું શુદ્ધ મને;
ધન્ય જનની તુજ જગત રાખ્યું નામ ક્ષત્રી જાતમાં, ન ધાર.
આ કષ્ટ વેઠું કામની રહી પીયુ ભરૂસે ભામની,
માળા વરી પીયુ નામની ખરે તું કરણસિંહ કામની. ન ધાર.

માલણ—(બહુ વાર થતાં કદાપી ચોકીનાં મલ તપાસ કરશે તો પકડાઈ જશે એમ ધારી ઝટ ઉતરી ભાગી જવા કહે છે.

રાગ ભેરવી ગજલ.

ભામનીના ભોગી શુરા વારમાં ન સાર. ટેક.
કલાકે કલાક મલ હાક મારે આંહી,
જો જવાબ કોન આપે તપાસ થાએ ત્યાંહી. ભામની.
રહી જાશો જાળમાંતો નથીરે ઉપાય,
સત્વરે સો સજ થઇ જલ્દી ઉપાડો પાય. ભામની.
સારૂં યતાં માઠું થાશે માનો તમે વીર,

મિથ્યા જાશે શ્રમ મારો જુઓ ધારી ધીર. ભામની.

કર્ણસિંહજી—(ભીમસિંહજી અગ્ની ખાઈમાં સર્વેને બહાર કાઢવાના રસ્તા સાફ પડ્યા તેથી દીલગીરી કરેછે.)

રાગ વેરાડી જોગીયો.

શું આ કોપ કર્યો પીતા પરાઈ ભુમીમાં,
ઉદાસરે કર્યો અહીં ગુરૂ વિયોગમાં. શું આ.
શું દેખાડીશ મુખ મારૂં વસ્તી નાત જાત,
ના લાવત હું નિશ્ચે તમને હોત મુંને જો જાણ. શું આ.
મરત જો સરવેરે આંહી તો શું થાત નાત,
પત્નિ સારૂ ખોયો પીતા કીધો આપઘાત. શું આ.

પ્રવેશ ૩ જો.

સુંદરબા—(પોતાના પતી સાથે ભાગી જોધપુર જતાં રસ્તામાં વીસામો લેછે ત્યાં પાદશાહ મલોને સાથે લઈ આવે છે. અને લડાઈ થાય છે.)

(રાગ કહું છું **નસીબે દુખીઓ કીધો છે.**)

સુંદરબા—
જવા નહીં દઉં પ્યારા પતિરે, શીર આ છે દીને જાઓ તમેરે; ટેક.

કર્ણસિંહ—
ચિન્તા ના ધરો પ્રાણથી પ્યારી, આવું છું પળમાં અસુર સંહારી; ટેક.

સુંદરબા—
અગાધ કષ્ટો સહ્યાં મેં સ્વામી, નાથ નથી કહું રહી કાંઈ ખામી. જ૦

કર્ણસિંહ—

કલંક લગાડમાંથી અના કુળ જે, જુઓ વિચારીને દીર્ઘ દ્રષ્ટિ એજ. ચિ૦

સુંદરબા—

દગાબા દીલીનાં લોક છે પ્યારા, ધારૂંના નિશ્ચે હું કરવા ન્યાળા. જ૦

કર્ણસિંહ—

અજા વૃંદે પ્યારી હોય સીંહ એક, સંભારી રાખે સ્વધર્મની ટેક. ચિ૦

સુંદરબા—

યોધ્ધા ઘણા છે શાહના, સ્વામી મૃદુગાયે વારના શકશો પામી. જ૦

દયા ધરો દીલ દાસીની પ્યારા, બુરા હવાલ કરે શાહ મારા. જ૦

કર્ણસિંહ—

ધાર વિશ્વાસ તું પ્રાણથી પ્યારી, કરૂં ના પળ એક પ્રાણથી ન્યારી. ચિ૦

પાદશાહ તથા મલો—(લડાઈમાં બે મલ્લ મરાયા તેથી પાદશાહ શરણ થાય છે.)

રાગ.

ક્ષમા ક્ષમા ક્ષમા કરો ખરે ક્ષમા, અમોને માફી આપીને કરો ખરે ક્ષમા.

ગૌરવ ક્ષત્રી જ્ઞાતીનું મેં ગણ્યું નહીં ગમાર;
તખ્ત દીલીનું તમ ભરૂંસે આશ્રય ક્ષત્રી સાર. ક્ષમા ક્ષમા.
કદીક કરવા રાજ બાદ લો ધારો તમ સમ વીર,
પલક એકમાં વેશ પોચાડો સંશય નહીં જરીય. ક્ષમા ક્ષમા.
તમે પત્નિનું હરણ કરીને પામ્યો હું પસ્તાવ,
ઞાત એ કરીમ રહીમ કેરાં વીપરીત બન્યો બનાવ. ક્ષમા ક્ષમા.
ભુલ ભરેલાં ઞાત્યો આવાં કરતા આવ્યા શાહ,

નિપુણ ન્યાયી રજપુતો એ દીલનાં ધરી દયા. ક્ષમા ક્ષમા.
માતા મેં તમ હરણુ કરીને આપ્યું અગાધ કષ્ટ,
શી ચતુરાઈ ભમી તારી હરાવી કીધો ભ્રષ્ટ. ક્ષમા ક્ષમા.
સરદારો મેં સારા તારા સંહાર્યા રણુ માંય,
ખરી ક્ષીત્રી વટ તેણે કીધી ભર્યા ન પાછા પગ. ક્ષમા ક્ષમા.
ધર્મ માર્ગ મેંતો નહી ધર્યો અનર્થ કીધી સાર,
અલ્પ જ્ઞાની અધોર પાપી દેવ કરો સહાય. ક્ષમા ક્ષમા.

તમ સમ માતા આ અવનીપર પકવેથી અસુર રત્ન,
તે આધારે પૃથ્વિ ચાલે સત્ય પાળ્યું કરી યત્ન. ક્ષમા ક્ષમા,

ભ્રાત જાતીને ભગ્નિને આપું શત એક ગામ,
સાસર વાસો ગ્રહણુ કરીને પ્રસીદ્ધ કરો મુજ નામ. ક્ષમા ક્ષમા.

કર્ણસિંહ—રાગ મેં જાનતીથી પરીઓસે અચ્છા નહીં કેઈ.

ક્ષમા કરૂં દીલી શાહ દુખ ના ધરો,
મિથ્યા આપ મંનની પીડારે પરહરો. હો ક્ષમા કરૂં.

છે સબળ શક્તિરે જગત નાથની,
કામ નાવે ક્ષતીરે મનુષ્ય જાતની. હો ક્ષમા કરૂં.

કિર્તી પામ્યો શાહ હું જગતમાં સહી,
પામ્યો અતી દુખ લીધો સારરે ગ્રહી. હો ક્ષમા કરૂં.

પધારો દીલ પતી પ્યાર રાખજો,
ક્ષત્રીઆણીની કદી ન આશ રાખજો. હો ક્ષમા કરૂં.

સુંન્દર—[સર્વ પતી ૨ પછી પોતાના સ્વામીને.]

રાગ ભૈરવી.

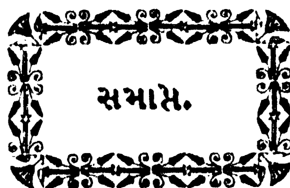
હો પ્યારા ચાલો દેશમાં જાઈએ,

દેશમાં જાઈએ સુખીઆ થાઈએ. હો પ્યારા.

દુ:ખ પામી હું સ્વામી મારા ઉભા ન રહેવું આંહી હો પ્યારી

દુષ્ટ ભૂમી આ છોડીને જાઉં ઈચ્છા સ્વદેશ જોવાની હો પ્યારી.

પ્રભુ કૃપાથી પામી પતીને આવર્દાથીને ઊગારી. હો પ્યારી.

અમારી હોફીસમાં નીચેનાં પુસ્તકો વેચાતાં મળશે.

રાણકદેવી નાટક. ૦—૮—૦ સદર ગાયન. ૦—૨—૦ ગોપીચંદના ઑપેરા. ૦—૨—૦ ભર્તૃહરિના ગાયન. ૦—૨—૦ ભર્તૃહરિ નાટક. ૦—૬—૦ પૃથુરાજ ચહુવાણ. ૦—૨—૦ હમિ-રાજ ચાહુવાણ. ૦—૮—૦ સિદ્ધરાજ જયસિંહ. ૦—૨—૦ દિ-વાળી અને લઘુચંદ. ૦—૧—૦ મોતીશાહ અને ડાહીવહુ ૦—૨—૦ ઇંદિરસભા. ૦—૧—૦ કૃષ્ણવિલાસ ૦—૨—૦ ગુલબંકાવળી ૦—૧—૦ ઘેરડા કાકાનો વરઘોડો ૦—૩—૦ ગુજરાતી નાટક ૦—૪—૦ બાળકૃષ્ણ નાટક ૦—૧—૬ હિંદુમાં કુસંપ ૦—૨—૦ ધુલીપસિંહ ૦—૧૨—૦ મિરાંબાઈ ૦—૧—૦ હદિએ બેનઝીર ૦—૧—૦ સુરસેન ચંદન કુમારી ૦—૨—૦ અહિ મહિરાવણ ૦—૧૦—૦ માલીની નાટક ૦—૮—૦ દુનિયાનો દેખાવ ૦—૪—૦ વૃંદા દુઃખદર્શક ૦—૮—૦ જલસે સનોબર ૦—૩૦— ચંદ્રસન અને પદમાવતિ. ૦—૪—૦ સુબુદ્ધિ સત્ય દર્શક નાટક ૧—૦—૦ પ્રતાપ સીહ નાટક ૦—૩—૦ રાવણ સાથે અંગદ વિષ્ટિ ૦—૩—૦ નંદરાજા સતિ સુલોચના ૦—૨—૦ અભણ પતિ નાટક ૦—૪—૦ ગુલઝારે પંજતની ૦—૮—૦ મસનવી મીરહસન ૦—૮—૦ કુ-સાનએ ઈસફ ૦—૪—૦ નએરંગ અફલાક ૦—૩—૦ છેલ છે-લાણી ૦—૬—૦ જફાયે સિતમગર. ૦—૬—૦ રૂપસિંહ ચં-દ્રપભા ૦—૨—૦ ફુલણજીનું ફારસ ૦—૪—૦ વિજળી વિલાપ ૦—૧—૩ ગોપીચંદના મરશિયા ૦—૦—૩ કરણ સીંહના ગા-યનો ૦—૨—૦ પ્રતાપના ગાયનો ૦—૨—૦ સુબુદ્ધિ સત્ય દ-ર્શકના ગાયનો ૦—૧—૦ સુરવીર જયમલ ૦—૩—૦ ઉપરના પુસ્તકોનું કમિશન વેપારીને આપીશું.

[સહી.] પુરૂષોત્તમ ગીગાભાઇની કંપની.

નવી કાપડ બજાર ભાવનગર.